

अत्रहेतुमाह ज्ञानिनस्त्विति यस्मादहमेवतस्येष्टः अपेक्षितः स्वार्थः फलं हेतुः तत्साधनं च संमतः स्वर्गोऽभ्युदयश्च अपवर्गः संसारनिवृत्तिश्च अतस्तस्य न प्राप्यं कृत्यं वा किंचिदस्तीत्यर्थः ॥ २ ॥ अत्र विद्वदनुभवं प्रमाणयति ज्ञानेति यथोक्तं ज्ञानिनमभिनंदति ज्ञानीति यतोऽसौ ज्ञानेन मां धारयति ॥ ३ ॥ तस्य ज्ञानं स्तौति तप इति अलमत्यर्थम् ज्ञानस्य कलया लेशेन ॥ ४ ॥ ज्ञानेन सहितं तत्पर्यंतं यथा भवति तथा ज्ञात्वा तत्संपन्नः सन् मामेव भज अन्यत्सर्वं त्यजेत्यर्थः ॥ ५ ॥ तस्य प्रत्ययार्थं पूर्वेषां वृत्तमाह ज्ञानेति मामेव संसिद्धिं प्राप्ताः ॥ ६ ॥ तदेव ज्ञानं संक्षेपत उपदिशति त्वयीति त्रिविधः आध्यात्मिकादिः विकारः देहादिः सः माया ननु परमार्थः यत्तस्मात् अंतरामध्य एवापतति रज्जौ सर्पमालादिवत् नाद्यपवर्गयोः नत्वादा

ज्ञानिनस्त्वहमेवेष्टः स्वार्थो हेतुश्च संमतः ॥ स्वर्गश्चैवापवर्गश्च नान्योऽर्थो महते प्रियः ॥ २ ॥ ज्ञानविज्ञानसं सिद्धाः पदं श्रेष्ठं विदुर्मम ॥ ज्ञानी प्रियतमोऽतो मे ज्ञानेनासौ विभर्ति माम् ॥ ३ ॥ तपस्तीर्थं जपो दानं पवित्राणी तराणि च ॥ नालं कुर्वंति तां सिद्धिं या ज्ञानकलया कृता ॥ ४ ॥ तस्माज्ज्ञानेन सहितं ज्ञात्वा स्वात्मानमुद्धव ॥ ज्ञानविज्ञानसंपन्नो भज मां भक्तिभावतः ॥ ५ ॥ ज्ञानविज्ञानयज्ञेन मामिष्ट्वात्मानमात्मनि ॥ सर्वयज्ञपतिं मां वै संसिद्धिमुनयोऽगमन् ॥ ६ ॥ त्वभ्युद्धवा श्रयति यस्त्रिविधो विकारो मायांऽतरापतति नाद्यपवर्गयो र्यत् ॥ जन्मादयोऽस्य यदमी तव तस्य किं स्युराद्यंतयो र्यदसतोऽस्ति तदेव मध्ये ॥ ७ ॥ उद्धव उवाच ज्ञानं विशुद्धं विपुलं यथैतद्वैराग्यविज्ञानयुतं पुराणम् ॥ आख्याहि विश्वेश्वर विश्वमूर्ते त्वद्भक्तियोगं च महद्भिर्मृग्यम् ॥ ८ ॥ तापत्रयेणाभिहतस्य घोरे संतप्यमानस्य भवाध्वनी श ॥ पश्यामि नान्यच्छरणं तवांघ्रिद्वंद्वं तपत्रादमृताभिवर्षात् ॥ ९ ॥

वंते चास्ति अतः यत् यदा अस्य विकारस्यामी जन्मादयः स्युः तदा तस्य तवाधिष्ठानभूतस्य किं न किंचिदित्यर्थः ननु तस्यापि वस्तुतो न संति तस्यासत्त्वादित्याह आद्यंतयोरिति असतः सर्पादिः आद्यंतयो र्यदस्ति रज्ज्वादितदेव मध्येऽपि ननु सर्पादि तद्वदयं विकारो नास्तीत्यर्थः यद्वा आद्यंतयो र्यदस्ति तन्मध्येऽप्यस्येव न तस्य जन्मादयः संति अतस्त्वं निर्विकारं ब्रह्मेति ॥ ७ ॥ ज्ञानादेर्विशेषं जिज्ञासुः पृच्छति ज्ञानमिति विशुद्धमेतत्ज्ञानं विपुलं यथा भवति तथा कथयेति महद्भिर्ब्रह्मादिभिर्मृग्यम् ॥ ८ ॥ महद्भिर्मृग्यत्वमभिनयेनाह तापत्रयेणेति तापत्रयेण आध्यात्मादिना अभिहतस्य अतः संतप्यमानस्य अंघ्रिद्वंद्वमेवातपत्रं तस्मात् न केवलमातपात्त्रातुः किंतु अमृतमप्यभितो वर्षति यत्तस्मात् ॥ ९ ॥